

ԱԶԳԱՅԻՆ

Վերջապէս յունական կղերին և ոչ խարհականաց մէկմասը չեն դադարիր երբեմն երբեմն մեր ազգայնոց յուզման ու շփոթութեան պատճառ ըլլալէ, մինչդեռ իրենց պատրիարքարանը մեր ազգին հետ հաշտ ու բարեկամ գտնուելու փափաքանք պաշտօնական կարեւոր միջոցներ ի գործ դնել կոկոխ անտեղութեանց ու գայթակղութեանց առաջին առնելոյ համար :

Այս գանգաւուն ընելու առիթ կուտայ մեզ Սինապէս մարտ 31 թուով մեր ազգային Պատրիարքարանը քաջուած հեռագիր մի, որով կժամանցուի թէ թրիպօլցի Սրբուհի անուն ամուսնացեալ կին մի Զատիկ տօնին պատճառաւ Սինապ գտնուած ատենը՝ յունաց եկեղեցական և աշխարհականներէն ունանք բռնութեամբ յախջտակելու և աներեւոյթ ըրեր են զանի, յոյնի մի հետ պսակելու համար : - Պէտք է յիշել, թէ այս կինը յունական կրօնքն ընդունող հայու մի զաւակ ըլլալով՝ յոյնք անցեալները կուղէին որ յոյնի մի հետ ամուսնանայ, բայց նա չընդունեց և Հայաստանեայց եկեղեցւոյ գիրկը դիմելով հայու հետ ամուսնացաւ : Պէտք է յիշել նաեւ թէ այն ատեն այս եղելութեան պատճառաւ մեծ յուզմունք պատահեցաւ, և երկու ազգաց պատրիարքարանաց մէջ բանակցութիւն ըլլալէն զատ՝ կարծեմք թէ խնդիրն մինչեւ Բ. Դուռն ալ դնաց :

Արդ՝ յոյնք այս անգամ դարձեալ յուզման տեղի տուած են : Որչափ մեր Պատրիարքարանին նոյնչափ և առաւել յունական Պատրիարքարանին ուշադրութիւնը կհրաւիրեմք այս դէպքին վրայ : Ժողովրդաց յուզման և առեւտրութեան պատճառ եղող յոյնք, թէ՛ կղեր և թէ՛ աշխարհական, պէտք է չարաչար պատժուին : Արդէն կարգադրուած խնդիր մի վերստին կգրգռեն, և արդէն ամուսնացեալ կին մի վերստին ամուսնացունելու համար աներեւոյթ կընեն : Ամենէն բարբարոս ազգաց մէջ անգամ հաղիւ կպատահին այսպիսի դէպքեր :

Արմաշի վանաց պատուարժան Միաբանութիւնը, Նիկոմիդիոյ գերապատիւ Առաջնորդին միջոցաւ խնդրադիր տալով Նիկոմիդիոյ կառավարչին, խընդրեր է որ Նիկոմիդիոյ երկաթուղին վանքին մօտէն անցնի ի դիւրութիւն ուխտաւորաց և յօգուտ վանքին :

Յիշեալ Միաբանութիւնը, այս խընդրագրէն զատ, գիր մ'ալ Պատրիարքարան ուղղած է, և կաղաչէ որ Պատրիարքարանն ալ խնդրէ Բ. Դրնէն յիշեալ խնդրոյն գործադրութիւնը :

Կյուսամք, թէ կկարգադրուի այս ազգագուտ խնդիրը, եթէ մէկ կողմանէ Նիկոմիդիոյ գերապատիւ Առաջնորդը տեղական կառավարութեան միջոցաւ, և միւս կողմանէ՝ ազգային Պատրիարքարանը ազգու կերպիւ բարեխօսեն առ Բ. Դուռն :

Առաջիկայ չարթու մէջ եկեղեցական Համագումար ժողով պիտի դուստրի՝ Աղթամարայ կաթողիկոսական խնդրոյն վերաքննութեան համար :

Պաշտօնաց Էքզարքին փոխանորդը, ընկերութեամբ եկեղեցական և աշխարհական անձանց, հինգշաբթի օրը մեր Պատրիարքարանը եկաւ ի Հնորհաւորութիւն զատկական տօնի : Գեր. Մկրեան Հօր հետ տեսնուելէն յետոյ Ս. Պատրիարք Հօր ներկայացաւ և ժամու մի չափ տեսակցեցան : Ի դարձին եկեղեցի ալ իջաւ և երկրպագութիւն ու աղօթք մատուցց :

Երէկ ալ Յունաց Պատրիարքին փոխանորդը փոխադարձ այցելութեան եկաւ մեր ազգային Պատրիարքարանը, և արժանաւայել մեծարանք ընդունուեցաւ :

Այս հինգշաբթի օրը Խառն ժողով չգումարեցաւ՝ Ս. Պատրիարք Հօր Ս. Պատարագ մատուցանելուն պատճառաւ : Շատերը ժամէ ի ժամ կսպասեն Խառն ժողովոյ դուստրման, որպէս զի խմանան թէ երկրեկեանի Ալեքսանդրի ըրիդորիս վարդապետ ինչ բացատրութիւնեկուտայ Գողգիչանի Հիւսէյին պէյի համար դրած իրարու հակառակ գրութեանց վրայ, և թէ՛ ժողովն ինչ տնօրինութիւն պիտի ընէ այս վարդապետին համար : Կաւելնայ հասարակաց ուշադրութիւնն ու հետաքրքրութիւնը, ընելով թէ Գրիգորիս վարդապետ ասդին անդին կողուցէ թէ ոչ միայն դարձեալ իւր վիճակը դառնալու թոյլտուութիւն պիտի ըլլայ իրեն, այլ և եպիսկոպոսանալու համար վկայական պիտի տրուի ազգային Պատրիարքարանէն : Այս խնդրոյն վրայ առ այժմ մեր կողմանէ դիտողութիւն ընել պատշաճ չեմք համարիր, և կսպասեմք Պատրիարքարանի ընելիք տնօրինութեանց :

Որովհետեւ շատերը հետաքրքրութեամբ կհարցունեն մեզ, թէ Մասիսի խմբագրին հետ դատուելու համար ո՞ր օրը պիտի երթանք ոստիկանութեան պաշտօնատունը, - հարկ կհամարիմք ծանուցանել թէ տակաւին մինչեւ այս առաւօտ հրաւեր եկած չէ մեզ, և թէ՛

հրաւեր ընդունենունս պէս պիտի հրատարակեմք որոշեալ օրը :

Մեր ինչպէս յառաջագոյն նոյնպէս և այժմ պատրաստ եմք այս դատը վարելու, և կփափաքեմք որ շուտով վերջանայ, որպէս զի առաւել չյապաղեն մեր պատասխանները, զորս ի պատրաստի ունիմք՝ փունջի դադարման ատեն Մասիսի հրատարակած անհեթեթ ու այլանդակ բացատրութեանց դէմ :

Պէյօղլուի ազգային գերեզմանատան խնդրոյն պատճառաւ՝ Ս. Էջմիածնի վեհափառ Հայրապետին կողմանէ առ ազգային վարչութիւնն ուղղեալ կոնդակին պատճէնն է հետեւեալն :

« Գէորգ ծառայ Քրիստոսի և անհասանելի կամօքն Աստուծոյ Եպիսկոպոսապետ և Կաթողիկոս ամենայն Հայոց Ծայրագոյն Պատրիարք համազգական նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր եկեղեցւոյ Սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի գերապատիւ Պատրիարքի Հայոց Կ. Պօլսոյ հոգեգգօն Մըկըրտիչ Ս. Արքեպիսկոպոսի խորմեան և Խառն Ժողովոյ աստուածասէր և ազգասէր անդամոց հաւատարիմ որդւոց Մայր Աթոռոյս և մեր ողջոյն և օրհնութիւնն :

Յերկոտասանն յունվար ամսոյ գրեալ նամակ Ձեր որ վասն գործոյ գերեզմանատան Բերայի ուրախ արար զսիրտ մեր և զհոգի, զի հաճութեամբ ընկալեալ օգոստ. Կայսեր Օսմանեան պետութեան զաղերսախառն բողոքադիր կրօնասէր եկեղեցական դասու մայրաքաղաքիդ ի դիմաց համայն հայազնեից, հրաման արձակեալ է անբռնարարելի կացուցանել զգերեզմանատեղին զսեպհականութիւնն Հայոց ի դարաւոր ժամանակաց :

Գոհ եմք զարդարակորով խնամաց օգոստ. Կայսեր առ սիրելի ժողովուրդն մեր, և օրհնաբան առ Աստուած սակս երկարելոյ զանգին կեանս Նորին և պահպանելոյ ի բարօրութեան :

Օրհնեմք լիաշուքն բերանով և սրբաբախ և զձեզ և զհամայն դասս եկեղեցականաց և աշխարհականաց, որ գիտացայք պաշտպանել արիութեամբ և պահպանել զիրաւունս և զսեպհական ստացուածս եկեղեցւոյ մերոյ և Ազգի, և յաներկմիտըս կամիմք մնալ, զի յարատեւ և անդուլ ջանիւք ձերովք յաջողեալիք և՛ հըրովարտակաւ ընդունել զհրամանն օգոստ. Սուլթանին, զի մի՛ յետ ժամանակաց վերստին յուզեցի այդ խնդիր :

Ընթերցաք և զգրութիւնն թուագրեալ ի վեշտասան գեկաւեմբերի անցելոյ ամի, որով յայտնէիք զգոհունակութիւն զտնօրէնութեանց մերոց վասն գումարացն ժողովրդոց յանուն Բերայի հրկիզելոց, և զնորոգ ընտրութիւն և հաստա-

տուր թիւն ժողովական սիրելեացդ մերոց
ի պաշտօնավարութիւն ըստ Ազգ. Սահ-
մանադրութեան Հայոց Տաճկաստանի :

Ուստի ջերմեանդն սրտիւ մաղթեմք
ի Տեառնէ հեղուլ զառնադրուիլն չնոր-
հըս երկնային պարգեւացն իւրոց յեկե-
ղեցական և յաշխարհական ժողովական-
սըդ , և յամենայնի զօրավիգն ինեւ Ձեզ
և յաջողել զազգօգուտ ձեռնարկս Ձեր ,
որպէս զի կարող լիջիք պարգերես երե-
ւիլ առաջի Աստուծոյ և մարդկան ի նոր
պաշտաման Ձերում և բնդունել վարձս
բարեաց յերկոսին կեանս :

Ողջ լերուք ի խնամս տեառն
ի 1 փետր. 1873 (Սարգսիւն-Յիւն)
և Հայոց Ռեթի. ԳԵՈՐԳ Դ. ԿԱԹՈՒԼ.
ի Ս. Էջմիածին ԳԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ
ՀԱՅՈՅ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազգային այս միակ պատասխարանը՝
յորում այլ և այլ կարգի կարօտ ազգա-
յինք կգտնուին , ամեն գթոտ ազգայ-
նոց ուշադրութեան և խնամոց արժանի
է : Մեք՝ որ առաւել պարտք ունիմք
չմոռնալ այս գթութեան տունը , յաճախ
մեր ազգայնոց կարեկցութեան և օգ-
նականութեան հրաւէր ու յորդոր կար-
գացած եմք , որպէս զի բարուք խը-
նամուին պատասխարեալք :

Ասոր հետ ուրիշ պարտք մ'ալ ու-
նիմք . այն է՝ երբ պակասութիւն մի լը-
սեմք կամ տեսնենք՝ փութալ գիտողու-
թիւն ընել և խնդրել Հոգաբարձութե-
նէն որ լուծած կամ տեսնուած պակա-
սութեան առաջին առնուլ բարեհաճի :

Արդ՝ յուսարով որ ներկայ Հոգա-
բարձութիւնն ալ կընդունի անպայտթ
լսել հրապարակային ազգաբարձութեանց
կամ գիտողութեան , կհամարձակիմք
իւր ուշադրութեան ներկայացունել այս
անգամ հիւանդարանի յարկին վերաբե-
րեալ խնդիր մի , որոյ վրայ կխօսուի այժմ
չատ տեղ : Կըսուի , թէ անցեալ դեկ-
տեմբեր ամսոյ մէջ հիւանդարանը՝ 100 ի
չափ հիւանդ գտնուած ատեն՝ 24 հի-
ւանդ մեռեր են : Շատ տարիներէ հե-
տէ մէկ ամսուան մէջ այսչափ հիւան-
դաց մեռած ըլլալը լուծած չէ . ուրիշ
բան է՝ եթէ արտաքոյ կարգի մահացու
հիւանդութիւն մի երեւան ելած ըլլայ :
Մէկ ամսուան մէջ 24 հիւանդաց մեռ-
նելուն պատճառ կըտրուի՝ բժշկական
այցելութեանց ու դարմանատուութեան
անյապաղ ու կանոնաւոր չըլլալը :

Այժմ հիւանդարանի բժիշկք՝ Մոզ-
եան և Իւթիւճեան էֆէնտիներն են ե-
ղեր . մեր կարողութենէն վեր է այս
տոքթորներուն բժշկական ճարտարու-
թեան վրայ խօսիլ , և գիտեմք թէ համ-
բաւը խիստ նպաստաւոր է մանաւանդ
Մոզեան էֆէնտիի համար . սակայն յիշ-
եալ դէպքը մեզ և շատերուն իրաւունք
կուտայ կասկածելու , թէ բժշկաց այցե-
լութիւնք կամ կանոնաւոր չեն ըլլար ,
և կամ պէտք եղածին չափ չեն ըլլար ,
և հոգաբարձութիւնը չհամարձակիր գի-
տողութիւն կամ փոփոխութիւն ընելու ,
որովհետեւ Մոզեան և Իւթիւճեան տոք-
թորք միանգամայն անգամ են Հոգա-
բարձութեան : Շատ առիթներու մէջ

ըսած եմք և ահա դարձեալ կըսեմք այս
առիթով : Երբէք օրինաւորութիւն չէ՝
միեւնոյն գործոյն համար թէ՛ համարա-
տու և թէ՛ համարաւոր ընդունիլ մէկը :
Եւ կղարմանամք թէ ինչպէս եղաւ որ
հիւանդարանի Հոգաբարձութեան ան-
գամ եղող տոքթորք վերջապէս ստիպ-
ուեցան հիւանդարանի բժշկութեան
պաշտօնը յանձն առնուլ : Ի՛նչ և իցէ .
այս անգամ այս նիւթոյն վրայ այսչափ
խօսելով և ամենայն բարեմտութեամբ
պատուարժան Հոգաբարձութեան ու-
շադրութիւնը խնդրելով՝ ուրիշ առիթ
կթողումք ուրիշ ըսելիքս :

Չորեքշաբթի օրը ծանուցինք՝ մեր
Ս. Պատրիարք Հօր գերապատիւ փոխա-
նորդին Ֆէնէր Յունաց Պատրիարքարա-
նը զատկական չնորհաւորութեան համար
երթալը :

Յետոյ խնայանք , թէ նոյն օրը Յու-
նաց Պատրիարքին փոխանորդը՝ յետ չը-
նորհաւորութեան՝ ըսեր է , թէ — « Պահ
« մի դադարեցաւ երկու Պատրիարքա-
« րանաց յարաբերութիւնը . բայց կնմա-
« նէր արեւուն երբեմն ամպի տակ ծած-
« կուելուն » որոյ փարատելէն ետքը ա-
« ռաւել պայծառ կճառագայթէ : Այ-
« սուհետեւ ինչպէս գրով ալ յայտարա-
« րութիւն եղած է , ամեն զգուշութիւն
« պիտի ըլլայ որպէս զի որ և է անտե-
« ճութիւն չպատահի » :

Գեր . Մկրեան Հայրն չնորհակալու-
թիւն և ուրախութիւն յայտներ է :

Երբ Ս. Պատրիարքին ներկայացե-
րէն , Նորին սրբազնութիւնն ալ խօսեր է
յիշեալ իմաստով , և միանգամայն մեծ
փափաք յայտներ է թէ երկու ազգաց
անքակ բարեկամութեան համար բարե-
կարգութեան ամեն միջոց ի գործ դնել
պէտք է : — « Ի՛նչ խաբի կայ , ըսեր է ,
Նորին սրբազնութիւնը , Հայոց և Յունաց
մէջ . մի Բրիտոս , մի հաւատք » :

Դարձեալ չնորհակալութիւն և ուրա-
խութիւն յայտներ է գեր . Մկրեան Հայ-
րը , և ծանուցեր է թէ այսուհետեւ ի
պահանջել հարկին անձամբ ալ պիտի
գայ :

Յունաց Պատրիարքարանին կողմանէ
եղած այս քրիստոնէավայել յայտարա-
րութիւնք արդարեւ ընդհանուր ազգիս
գոհունակութեան արժանի են :

Յամենայն սրտէ կիտաւրիմք , որ
այսուհետեւ գայթակղական դէպքեր
չպատահին , կամ եթէ մուռանդ . ու-
տգէտ անձանց կողմանէ ցրտութեան
տեղի տրուի՝ Ֆէնէրի պատրիարքարանը
բարեհաճի անյապաղ բառնալ պատ-
ճառները :

Ահաւասիկ կան մի քանի նոր դէպ-
քեր , զորս հարկաւ մեր պատրիարքա-
րանը պիտի հաղորդէ Ֆէնէրի պաշտօ-
նատան :

1. — Զատիկի առաջին օրը Ֆէնէրի ե-
կեղեցւոյն մէջ ըստ սովորութեան հայ-
կական լեզուով ալ Աւետարանկարաց-
ուած ատենը ընթերցող քահանային և
հետեւաբար ներկայ համբէն ժողովը-
դեան ի ծիծաղ ըրդիլն , որ մեր ազգայ-
նոց զսյրացման և զարմացման նիւթ ե-
ղած է :

2. — Սինոպի մէջ վերջին օրերս տե-

ղի ունեցած առեւանգութեան դէպքը ,
որոյ վրայ խօսուած է լրագրոյս առա-
ջին երեսը :

Ասոնք մեր դիտածներն են : Կար-
ծեմք , տակաւին մեր չլսածներն ալ կան :

Ստոյգ է որ վախճանեալ Գամննտօի
ժառանգորդաց կողմանէ մեր Պատրի-
արքարանը միայն 30 ոսկի զրկուեր է՝
աղքատաց բաժնելու համար , մինչդեռ
յունաց համար՝ 100 , Հակահայրենեանց
համար՝ 50 , և Հասունեանց համար 50
զրկուած է միեւնոյն նպատակաւ :

Այս անհամեմատ բաշխման վրայ
այլեւայլ գիտողութիւններ կըլլան , և
չատերը այնպէս կկարծեն թէ սակա-
ւածիւ Հասունեանց և Հակահասունե-
անց համար զատ զատ յիմնական , և
նոյնչափ մ'ալ մեր Ազգին համար զրկը-
ուելուն պատճառը ուրիշ բան չէ , այլ՝
Գամննտօի ժառանգորդաց հակակրու-
թիւնը ընդդէմ մեր ազգին , մինչդեռ
վախճանեալն յուղարկաւորութեան հան-
գիտին օրը ընդհակառակն մեր Պատրի-
արքարանին և կղերին կողմանէ առա-
ւել մեծարանք ընծայեցաւ և հակա-
կրութեան պատճառ տրուած չէ իսրայէլ-
եան ժողովրդեան :

Շատերուն կարծիքն այս է . բայց
մեք չեմք ուզեր համաձայնիլ , և այն-
պէս կհամարեմք թէ Գամննտօի ժա-
ռանգորդք մեր Ազգը՝ հարուստ , և մեր
Ազգին մէջ գտնուած աղքատաց թիւը
չատ քիչ կարծելով , միայն 50 ոսկի զր-
կեր են :

Վերջապէս դժբաղդ եմք . չկայ
դէպք մի , որոյ մէջ մեր զգացումները
վիրաւորելու պարագայ մի չգտնուի :
Մեք մարգարիտաբար և վեհանձնաբար
կյարգեմք ու կլեծարեմք օտարը , իսկ
ի փոխարէն՝ ընդհակառակն կտեսնեմք
և զմեզ վիրաւորող պարագաներ ամեն
օր պակաս չեն : Ասորին քրիստոնէայ ե-
կեղեցւոյ մի մէջ հայ լեզուաւ աւետա-
րան կարդացուած ատեն , կղերը ի ծի-
ծաղ կշարժի , ի ծիծաղ կշարժէ ժողո-
վուրդը , և հայկական լեզուն ծաղրած
ըլլալու կասկած կուտայ . հայկական լե-
զուն , որոյ վախճանութիւն ի նկատի առ-
նըլով աշխարհի ամենէն հուշակաւոր լեզ-
ուագէտք՝ Ասորոյ հետ խօսելու յարմար չը-
անուանած են : — Անդին Գամննտօ կը
մեռնի , յուղարկաւորութեան հանդէս
կկատարուի , մարդասէր Հայը կիտլծայ
մեծարել , բայց վախճանեալն ժառան-
գորդը անհաւասար բաշխման մը պատ-
ճառաւ հայոց զգացումները կվիրաւորէ
այլեւ այլ կասկածանաց տեղի տալով :

Մեծաւ հաճութեամբ կհրատարա-
կեմք հետեւեալ տողերը :

... խմբագիր

Վերջին տօնի օրերուն մօտ՝ կարօտեց
նպաստող աղնուտարտ անձանց մէջ նշանա-
ւոր հանդիսացաւ Աօջեան վախճանի
Յակոբ էֆէնտի : Մեր ազգայիններէն պար-
տուց համար բանտարկեալ 40 հոգի բան-
տէն ազատեց՝ վճարելով նոցա պարտուց
համար 100 հազար զրուչէն աւելի դումար
մի : Դժուարին չէ մակարեղել թէ որչափ
բերկրութիւն զգացին արձակեալք և նոցա
թշուառ պարագայք : Ասոնք ալ զնացին
խառնուեցան՝ Աօջեան էֆէնտիի և նորա

մեծատոհմ Գերդաստանին յաւիտենական օրհներգութեաց ստուար խմբին մէջ :

Այժմեան էֆէնտի թող օրինակ ըլլայ այն անձանց, որք բաղդին ամեն բարիքներովն յղիացած են, բայց երբէք չեն դիտեր հայրիւն խօնարհ և միտքար ու օգնութիւն մատուցանել աղքատին ու տնանկին :

Բերկրութեամբ լսեցի, որ Այժմեան էֆէնտի այս աղքատսիրական մեծագործութիւնը լսող երախտագէտ աղջային մի մայրաքաղաքիս քանի մի եկեղեցեաց մէջ յատկապէս Տէր ողորմեա՛ ըսել տուեր է Նորին վեմութեան ազնուախօյլ տիկնոջ համար՝ որ վերջին օրերս անձնական տրկարութիւն ունի եղեր :

Կաղաչեմ... խմբագիր, ընդարձակօրէն հրատարակեցէք այսպիսի դիւցազնական գործերն, և հրաւէր կարդացէք որ ձեռքն հաս անձինք օգնութեան ձեռն կարկառեն առ կարօտեալ աղջայինս մեր, որոց թիւը դժբաղդաբար նուազ չէ :

Ինչ ինչ կարօտեաց վիճակը, եթէ՛ Այժմեան էֆէնտի պէս դիւցազնագործ անձինք չգտնուին :

13 Ապրիլ 1873
Կ. Պօլս

Չմիւռնիոյ Արշալոյս լրագրոյն 959 դրոշմին մէջ կարդացինք հետեւեալ տողերը :

« Մեր վեմաւ, վայրին շրջաբերական մէկ նամակաւ իմաց կը տրուի օսմանեան հպատակ աղջայնութեանց հոգեւոր Հովուաց, որ յետ այսորիկ ամենեւին պաշտօնական յարաբերութիւններ չունենան քաղաքիս հիւպատոսաց հետ :

« Յիշեալ հոգեւոր հովիւներն՝ եթէ հիւպատոսաց հաղորդելու բան մը ունենան, պէտք է որ տեղական իշխանութեան դիմեն : Նմանապէս եթէ հիւպատոսաց կողմանէ առ նոյն աղջայնութիւնս հաղորդելու բան մի կը պատահի, դարձեալ պէտք է որ տեղական իշխանութեան միջնորդութեամբ ըլլին :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Օգոստոսիառ Սուլթանը միայն քանի մ'օր Չըրաղանի պալատը բնակէլէն յետոյ, դարձեալ Տօլմա-պաղէի պալատն անցաւ :

— Պարսկաստանի օսմանեան նորընտիր դեսպան Միւնիֆ էֆէնտի Թէհրան հասեր, և մեծ պատուով ընդունուեր է :

— Անցեալները Թաթար-գայէէն ոստիկանութեան բանտը փոխադրուած 40 պարսկաց միայն չորսը չեն արձակուեր :

— Երեկ Գալփադճըլար-պաշին շուկան պահ մի տակնուվրայ եղաւ : Երկու զինուոր շուկային մօտ տեղ մի կռուի բռնուելով մէկն զմիւսը վիրաւորեր է : Սպանին տեսնելով որ զինքը բռնել կուգան ոտիկանք, սուրը բացեր բարձրացուցեր եւ սկսեր է վազել : Այսպէս անցեր է շուկային մէջէն, և վերջապէս բռնուեր է Նուրի-Օսմանի յէի դրան մօտ :

— Կովկասի կողմերէն բազմաթիւ չէրքէսներ Տաճկաստան գաղթելու դիտարկութիւն ունենալով՝ անոնց գլխաւորաց կողմանէ Բ. Դրան ծանուցուեր և

բնակութեան տեղի ուզուեր է : Կրտուի, թէ Բ. Դրանը ընդունելով չէրքէսաց խնդիրը՝ խոստացեր է Պալլարիստանի և Թուսէիի ուրիշ կողմերը բնակեցունել, և թէ 200 հազարի չափ ըլլայ դադարութեանց բազմութիւնը :

— Բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսը յաճախ կայսերական պալատն երթալով՝ կարեւոր խնդրոց վրայ տեղեկութիւն կամուրջանէ և Նորին վեմախառութեան հրամանները կընդունի :

— Չորրորդ աստիճանի Մէճիտլէ պատուանշանաւ վարձատրեցաւ Շիրքէ-թի-Խայրլիէի 34 թիւ շրջանաւուն հրամանատարը, Օրթադիւղի առջեւ ընկըղմելու վտանգի մէջ եղող ճաշատեղի մի աղատելուն համար՝ որոյ մէջ երեք հոգի կան եղեր :

— Իզմիրի մէջ յունական գիշերային դպրոց մի բացուեր է : Չափահաս և անչափահաս բազմաթիւ անձինք գիշերները ուսման կայարանին և ցերեկները իրենց գործին կերթան : Այս վարժարանին յառաջադիմութեան համար նիւթապէս կնպաստեն մայրաքաղաքիս և Եւրոպիոյ մէջ գտնուող հարուստ յոյնք :

— Խրիսթաքի էֆէնտիին տիկինն անցեալ հինգշաբթի օրը Բ. Դրան բանտը երթալով, պարտուց համար բանտարկեալ 15 հոգի, տաճիկ ու քրիստոնէայ, արձակել տուեր է՝ պարտքերնին վճարելով :

— Անցեալ կիւրակէ գիշեր Իզմիրի մէջ հրդեհ պատահելով բազմաթիւ տուն ու խանութ այրեր են :

— Պէյօղլուի մէջ բժիշկ մի քանի մի շուներու սաքերը բժշկեր է հետեւեալ հետաքրքրական կերպիւ, և այս պատճառաւ բաւական համբաւ ստացեր է :

Օր մի դեղարանը գնացած ատենը, ոտքը կոտրած շուն մի տեսնելով և դրթալով՝ հետը դեղարանը տարեր և սպեղանի դնելով կապեր է : Շունը այնուհետեւ քանի մ'անգամ ինքնին դարձեալ դեղարանը գնացեր, բժշկին դարմանները ընդունելու ու բոլորովին բժշկուեր է :

Այս շունը չաբաթ մ'ետքը հետը ուրիշ շուն մի առած եկեր է, որոյ ոտքը կոտրած է եղեր : Բժիշկը զանի ալ դարմաններ և բժշկեր է :

Քանի մ'ամիս ետքը, առաւօտ մի սպասաւորը դեղարանին դռները բացած ատենը՝ դրան առջեւ հինգ շուն տեսնելով վառուեր է : Բայց չեն գնացեր մինչեւ բժշկին գալը : Բժիշկը դալով զարմանօք տեսեր է որ շուներուն երկուքը իւր բժշկածներն են, և թէ միւս երեքը բերեր են, որոց ոտքը կոտրած ըլլալով բժշկութեան կկարօտին եղեր : Այս վերջիններն ալ դարմաններ է :

Այս երախտագէտ ու հաւատարիմ կենդանիները իրենց աղատարար բժշկին ներկայացած ու մեկնած ատեններն քննելով ու զարշապարները լողըտելով շնորհակալութեան ցոյցեր կընեն եղեր :

— Շուրայի-տէվէթի նախագահ Գեւաթի փաշա անցեալ չաբաթ շնորհակալութեան համար օգոստոսիառ Սուլ-

թանին ներկայացաւ, ամսականին աւելցած ըլլալուն պատճառաւ :

— Պարսից կառավարութեան գլխաւոր պաշտօնէին Ահմէտ խան որդին քանի մ'օրէ հետէ մայրաքաղաքս կգտնուի : Բոլոր Եւրոպա պտրտելու ելած է :

— Շիրքէ-թի-Խայրլիէի շրջանաւոյ ընկերութեան արտօնութեան ժամանակը՝ որ հինգ տարիէն կըրտնար, 10 տարի ալ աւելցաւ Շուրայի տէվէթի որոշմամբ :

— Քէօթահայի մօտ Ահու ըսուած անտառախիտ լեռը դիպուածով կրակ առած ըլլալով՝ քանի մ'օրէ հետէ բոցերու մէջ գտնուիլը կծանուցանէ Պըրուսայու խիտալէնտիկեար լրագիրը :

Վերջին լուրերը կծանուցանեն հրդեհին առանց մեծ վնասու մարած ըլլալը :

Թէհրանէն ապրիլ 7 թուով քաշուած հեռագիր մի կծանուցանէ՝ նոյն օրը Շահին մեծ հանդիսիւ դէպ ի Եւրոպա ճամբայ ելած ըլլալը : Բոլոր թագաւորազունք, քաղաքական ու զինուորական պաշտօնատարք և դեսպանք մինչեւ մայրաքաղաքին դուրսը յուղարկաւոր դնացեր են : 80 հազարէն աւելի ժողովուրդ ներկայ գտնուեր են այս հանդիսին : Նորին վեմախառութիւնը դեսպաններն ընդունելով՝ խօսեր է նույն հետ և « աներկմիտ եմ, ըսեր է, թէ իմ բացակայութեանս ատեն պաշտօնէիցս հետ համաձայն պիտի գտնուիք » : Մայրաքաղաքին պահապան շօրքը որ 12000 է կըաղկանայ, քանի մ'անգամ « կեցցէ Շահ » պօռացեր են :

Այս առաջին վեմապետն է, որ իւր երկրէն դուրս ելնելով օտար երկիրներ չընդգայելու կերթայ՝ առ ոչինչ գրելով մոլեռանդ մասին աւարկութիւնները ու ընդգիմութիւնները :

— Գաղղիա և Գերմանիա օր յօրէ կը բարեկամանան մէկմէկու հետ : Մօտերս կիսմ կայսրը ներկայ գտնուեր է Պէրլինի գաղղիական դեսպանատան մէջ տրուած կոչունքի մը :

— Գերմանիոյ կայսրը՝ 1000, և Սաքսոնիոյ թագաւորը՝ 300 թաթր ընծայեր են Պէրլինի մէջ կազմուած ընկերութեան մի, որոյ նպատակն է՝ Ափրիկէի աշխարհագրական վիճակը քննել ու գրել :

— Պուսայ կայսրուհոյն հետ իտալիա գտնուող ազնուական օրիորդաց մէկը աւաղակներէ յափշտակուելով լեռը հանուեր է :

— Հռոմայ Պապը՝ սրոյ համար ծանրապէս հիւանդ է կըսուեր, բոլորովին առողջացեր է և այս առթիւ լուսավառութիւն ու հանդէս կատարուեր է քաղաքին մէջ :

— Ճաբոնի կողմանէ քանի մը պաշտօնակալք Լոնտոնի մէջ մասնաւոր յայտարարութիւն մը հանելով ծանուցեր են, թէ Ճաբոնի զինուորաց կրթութեան համար անդղիացի հրամանատարներ կընդունին՝ 1000 լիւրա տարեկան վարձով, սակայն սա պայմանաւ որ կրօնական և կառավարական ուրիշ օրեւէ գործի չխառնուին :

— Փարիզի մէջ վերջին օրերս գիշերները փողոցներէն շանց հաջիւն լըսուելով, ոմանք հետաքրքրութեամբ

փողոցները երբ են բայց զարմանքին մեծ է եղեր տեսնելով որ շուն չկայ, այլ երկու հոգի կնշանակեն այն տունը, որում թուականները՝ որոնցմէ շան ձայն կենէ: Ասոնցմէ իմացեր են որ Փարիզի քաղաքապետը ուզելով ամբողջ հաւաքել շանց համար որոշեալ տուրքը, այս միջոցն ընտրել է. այսինքն՝ գիշերները յատկապէս մարդիկ կպտըտցունէ, և անոնք փողոցէն շան ձայներ հանելով՝ փոխադարձաբար տուններուն մէջ գտնուած շուններուն ձայնը կառնեն, և հետեւաբար կնշանակեն տուններուն թուականները ու կհաղորդեն քաղաքապետութեան պաշտօնատան, որպէս զի քննուի թէ նշանակեալ տունները շան համար տուրք վճարած են: Այս միջոցով ոչ ոք կրնայ տանը մէջ շուն պահել առանց որոշեալ տուրք վճարելու:

— Գաղղիոյ երեսփոխանական ժողովոյ անդամաց թիւը 738 էն 500 ի իջեցունել կուզէ ներկայ կառավարութիւնը, որով իւրաքանչիւր 70 հազար հոգիէն միայն մէկը կրնայ երեսփոխան ըլլալ:

— Անգղիոյ երեսփոխանական ժողովը նկատելով որ վերջին ժամանակներս յաճախ կպտտահին նաւաբեկութիւնք և հետեւաբար մեծամեծ վնասներ կըլլան, ծովային գործոց հմուտ անձերէ յանձնաժողով մի կազմել է, նաւաբեկութեանց առաջին առնելու համար պէտք եղած միջոցները խորհելու և տեղեկագրով մի ժողովոյն հաղորդելու պաշտօնով:

— Սպանիոյ կառավարութիւնը սկըսած է խիստ միջոցներ ի գործ դնել ներկայ ապստամբութիւնը ջնջելու և երկիրը անդորրելու համար: Քարըստեանց կուսակից եղող լրագիրք կխափանուին, և նոցա հետ գտնուող մարդոց ընտանիքներէն տուգանք առնուելով՝ քարըստեանց գերի գնացող կամ մեռեալ և կամ վիրաւորեալ անձանց կարօտ ընտանեաց կըախուի:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՆ ԵՒ ԿՆՈՋ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՀՐԵՇՆԵՐ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ
ԳԱՐԻԻԷԼ ԳՐԱՄԵՐԵԱՆ

Այս գիրքս՝ որ առաջինն է իր տեսակին մէջ մինչեւ ցարդ մեր լեզուաւ գրուած գրոց, այնպիսի հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը պարունակէ մարդկային սեռի հրէշութեանց վրայ, որ արդարեւ զարմանք կը պատճառեն մարդուս:

Ոսնագիրք, բազմաստիք, մեծագլուխ, մօրուսաւոր կանայք, այծամարդք, տրիտոնք, յուշկապարիկք, որձ և էգք, հսկայք, գաճաճք, պուշով մարդիկ, որոճող մարդիկ, շատակերք, ամենակերք, անկէղ մարդիկ, վայրենիք, արջ մարդ, գայլ մարդ, ոչխար մարդ, Օվէր-խէլի վայրենի աղջիկը, Պերէնեանց տղայք, Հանովրացի տղայն, Շամբանեացի աղջիկը, Ավերօնի վայրենին, երկակենցաղ մարդիկ, լուղակք, ընթացողք, ստոստողք,

շրջանակ մարդ, որովայնախօսք և այլն և այլն և այլն, ուրոյն ուրոյն ճառուած և նկարագրուած են իրենց բնական պատճառներովը:

Այս գիրքս ունի նաեւ վեց ճարտարարուեստ պատկեր և մէկ բառարան մը որուն մէջ նշանակուած են ումանց անձանցիկ եղած բառերուն տաճկերէնները:

Կը ծախուի Գալաֆեան գրատունը և բոլոր հայ գրավաճառաց քով, կամուրջին գլուխը Պ. Մատթէոսեանի պարաքան, Իւսկիւտարու Սէլամիէի ճատտէն Չէօմէկճեան Ստեփան աղայի դեղարանը:

Գին 12 դրուշ

Ի Վ Ա Ն Օ Է

Վօրթը Սքօթ անուանի վիպասանին երեք հատորէ բաղկացեալ այս նշանուոր գործին երկրորդ հատորն ալ մայրաքաղաքս հասած է, և կգտնուի գրավաճառաց խանութները:

ԱՆՖՐԵՏ ՏԸ ՄԻՒՍԷ

Դարս Էի զաւակն խոսողանայ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ ԳՐ. ՉԻԼԵՆԿԻՐԵԱՆՅ

Հարր Ա.

Տպարանին Տեղեւան

Այս վէպը որ ինչպէս գիտեն մեր լեզուագէտ աղգայինք՝ Ֆրանսայի բանահիւսական փառքերուն մին է՝ Ալֆրէտ Միւսէ երկինք և երկիրը, զԱստուած և բնութիւնը, ծագիլը և չիղը, սէրը և կինը երգելու առեն ընկերային ահաւելի վէրք մը կնշմարէ. նաեւ ապագայ սերնդաց մէջ այս հիւանդութեան ճարակուելու սպառնալը կգիտէ կամ կանխաւ կգգայ, և քնարը գետինը դրնելով վիրահատին կտրոցը կառնու: Թագաւորներուն բռնաւորութենէն, կրօնաւորներուն կեղծաւորութենէն, սիրուհիներուն մատնութենէն, և հեղինակներուն շահամուրթենէն հետեւող ընդհանուր հիւանդութեան ինքն ալ եւթթաքիւեւելով, կերթայ ծունր կղնէ չէթէ թիղուիթի մի, չէթէ թարթիւֆի մի, այլ տանեւիններորդ դարու առջեւ. և հոն իր հիւանդութիւնը կյայտնէ, իր մեղքերը կխոստովանի: Այս վէպը առանց ընթերցելոյ չեմք կարող հոս երկարաբանել, այլ պարտին ընթերցասէր անձինք դիմել Յ. Գալաֆեանի գըրանոց և 12 դահեկան վճարելով գնել մէն մի օրինակ, որուն Բ. հատորն ալ քիչ օրէն խոստացուի հրատարակել:

Կայսերական կառավարութեան պարտական օրէնաբէրը՝ հայերէն թարգմանուած՝ մայրաքաղաքիս հայ գրավաճառաց խանութները կծախուի ի գին 6 դրուշ:

Մայրաքաղաքիս հայ գրավաճառաց քով 40 ական փարայի կծախուին երկու տետրակներ, որոց մին կպարունակէ Միշագիւղի աղգային լսարանին մէջ «Եւրոպական քաղաքականութեան ներկայ ժամանակներու» հայ աղգին ըրած աղղեցութեան» վրայ Տրթէօր Յ. Շիշմանեանի ատենախօսութիւնը,

իսկ միւսը՝ Եւստֆեան Տիգրան է. ֆէնտիի դարձեալ նոյն լսարանին մէջ «յառաջագիմութեան» վրայ ըրած ատենախօսութիւնը:

Պէտք է որ ամեն կարգի աղգայինք կարգան այսպիսի օգտակար հրատարակութիւններն:

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈՂՈՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաեւ ջղային տրկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշարմաւորութեանց հետքերը: Սըրտի և երիկամանց վրայ օգտակար աղղեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և դրոշմելով կենսական գործարանները կը դորացնէ: Իւր դեղական մեծ աղղեցութեամբ սրտախտանութիւն, կուժուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կազեր և գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտոնութիւններէ՝ որ շատ տեղամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կըգտնու:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՂՈՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժելու մասին ունեցած պաշտամական յատկութեանցը չհաւասարի բնաւ ուրիշ դեղմը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ունեցք, քաղցկեղ (չիրիֆիէնէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլաւանան. օգտակար է նաեւ հարբուխի, հաղի, սրտի բաբախման, մանաւանդ օղացաւ (եէլ) ըսուած հիւանդութեան: Իւր կաղղուրիչ և զօրաւոր աղղեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով:

Աւելի առնել ուզողը կհրաւիրուի առհեղինակն տրթէօր Հոլլուէ Ի. Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 355:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆԶԻ

1. - Փունջը ջորեֆշարթի և ՇԱՐԱՔ օրերը կը հրատարակուի:
2. - Տարեկան բաժանորդագիրն է միայն չորս արծաթ մէճիս՝ կանխիկ վճարել թէ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ գաւառաց համար:
3. - Վեց և երեք ամաց համար ալ բաժանորդ կրնադուուի:
4. - Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ:
5. - Հատը 40 փարայ է, և կգտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով:
6. - Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար:
7. - Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի աղ. Տորէն-Տէր Հ. Ս. Աւաճաճեան, Կ. Պոլիս Քիւրքճի խան վարի յարի թիւ 26:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱՆԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՑՈՎԱԿՔ ԳԱՎԱՅԵԱՆ
Կ. Պոլիս Քիւրքճի խան վարի յարի թիւ 26: